

Kızılbaşoğlu Yadigar

Sivas ili kalite insanlar yetiştirmekte de, onları harcamakta da sanki tarihi bir görev üstlenmiş gibidir. Yedeksubaylıktan çavuşluğa çıkanlar, Sivas'a sürülürlerdi. Rum, Ermeni azınlıkların da askeri sürgün yerleri Sivas taş ocaklarıydı.

Ünlülerden Fikret Hakan ile Lefter Küçükantonyadis Sivaslı sürgünlerdendir. Yılmaz Güney de askerliğini Sivas'ta tamamladı.

Benim Sivas'a sürgünlüğüm iki kez oldu. Hep kafamda şeklini, kişiliğini, felsefesini yazı ile çizmek istediğim birisi vardı: Kızılbaşoğlu Yadigar. Hınzır Paşa'nın şehrinde onu nasıl tanıdım, ilkin ona değineyim.

Hani Hınzır Paşa dedim de, Pır Sultan'ın şu cümlesi aklıma geldi: "Hızır ben yaşadıkça sen de yaşayacaksın." Hükümetler, MİT'ler bu cümleden esinlenerek, Sivas ilini sürgünler beldesi gibi görür.

Kaldığım, her türlü evcil hayvanların bağlandığı handa, alt kat konuşmayanlara, üst kat konuşan hayvanlara ayrılmıştı. Kalış, büyükbaş hayvan için besleme içinde bir meci diye, insanların gece keçe üstünde sabahlamaları - besisiz tarife -iki meci diye idi. Konaklama, şayet tahin ekmecli ya da çaylı zeytinli, ya da çaman ekmecli ise üç meci diye kadar çıkardı.

Sivas kısmı siyaside Şafi Mustafa diye bir polis memuru vardı. Her gün imza vermek zorunda olduğumuzdan, biz sürgünler, o herifin önünde, yangın tenekelerini doldurup, tahta merdivenleri silip ortalığı temizleyerek ve biraz da hırsını boşalttığı küfürleri işiterek o günkü protokolü kapatır, Sivas amele pazarına doğru yol alırdık.

Günlerden birgün, tahtaları mazotla silmiş, peykesinde köpek marka hunili gramfon olan, masaların üstü siyah bezle kaplanmış bir kahveden içeri girdim. Bir köşede bir masaya yanaşım. Oturmadım, adeta ilintili kaldım. Mübalağasız 15 santim, kömür siyahına çalan bıyıklı çaycı taaa ocağın yanından ünledi, "çay mı babam?" Başım ile evet işareti yaptım.

O "babam" kelimesi beni öyle ısıttı ki dışardaki soğuğu unuttum ve içimin üşümüşlüğü geçti. İri siyah ve kalın bıyıklılarıyla çayımı getiren bu sevimli insanı seyrederken kapı açıldı. Siyah paltolu, beyaz kaşkollu, lacivert elbiseli, ipek beyaz mintanlı ve yumurta topuk ökçeli, yandan bağlamalı gıcır gıcır ses çıkaran ayakkabısı ve elinde siyah oltu taşıyan tespihi, ucundaki imamesi gümüş bir gençlik abidesi, yakışıklı bir civan içeri girdi. Çay bardağı bir elimde, gırtlamaş şeker öteki elimde öyle kala kaldım. Çayı falan unuttum, seyre koyuldum. Kahvede çalışanlarla konuştum, sonra bir iki müşteri masasından kalkıp onun yanına gittiler. Sonra o geldiği gibi

yine aynı nota, aynı grafik, aynı vakur, aynı güven verici, yakışıklı haliyle kahvede bizi bıraktı gitti.

Masadaki çayın buza kestiğini farkedene çaycı, "daldın be ağam, nereli olursun, hani sorması ayıp ya" dedi. Ben biraz duraladıktan sonra, "Kayserili olurum ama Kayserili değilim" deyince sevimli adam bomba gibi bir kahkaha koyverdi. "Biz de Sivaslı oluruz, emme Sivaslı deyuluk gardaş" dedi ve bana yeni bir bardak çay getirdi.

Kahvede topu topu 15 bilemediniz 20 kişi vardı, vakit erkendi, kahve 300 kişiyi rahat ağırlayacak büyüklükteydi.

Ocakçı, gramfona Safiye Ayla'dan bir taş plak koydu, kahvenin içi çin çin "sarı kurdelem sarı, dağlara saldırm yarı" ile buluştu, sarmalaştı. Çaylar gırtlama şekerle buluştu, damak tatla buluştu, duygular dünle buluştu, ben sürgünle buluştum. Kaç kere çaldı gramfon, kimler gelip geçmedi iğnenin nağmelerinden. Huniden çıkan müzik acılı sürgünü ve Şafi Mustafa'yı unutturdu.

Bir hayli oturmuş, kendi kendime kurmuş, bir çok hikayeler yazmışım kafamda. Noktayı koyup kalkarken, çaycı omuzlarımdan utup tekrar sandalyeye oturttu. "Yok öyle hemen kalkıp gitmek, ağamızın ve dahi bizim misafirimizsin." Şaşırılmışım. "Ne misafiri, hangi ağamız? Ben sizleri, sizler beni tanımıyoruz" deyince, "ağamız adam sarrafıdır bir, ikincisi her bir yerlerden haberi vardır, üçüncüsü o insanların dostudur, Sivas'ın da allahıdır" dedi. Soru soran şaşkın bakışlarımı bir cümle ile tamamladı: "O'na Kızılbaşoğlu Yadigar derler, Sivas ondan sorulur, anladın mı gardaş?"

"Ondan mı sorulur, yüksek bir yerde mi?"

"Yo, onun yüksekliği alçakgönüllü oluşunda, onun yüksekliği fakir fukara babası oluşunda, onun yüksekliği halkın yanında oluşunda, onun yüksekliği Kızılbaş oluşunda."

Bunları söyledi, uzaklaştı masadan. Biraz sonra kulpsuz fincanla bir kahve

ile geri döndü, "al şu yandan çarklıyı iç". O devirde yandan çarklı kahve diye, kallavi tabir edilen kulpsuz çini fincanlarda çok kaynatılmış, yanında şekeri bulunan kahveye denilirdi.

Öğlenin nasıl yaklaştığını farkedemedim, ta ki masaya tandır kebab, bir şişe karafaki rakı ve biraz turşunun bırakılması ile daldığım alemde uyandım. Elim deme ulaştı, dem kadehe, su deme kavuştu, dem cana ulaştı.

Hani derler ya, gözümün önü açıldı, midem ilk kez insanca bir yemeğe kavuştu, kafam bir hoş oldu, görmüyordum amma biliyordum dudaklarımda gülücükler, yanaklarımda kızıl ısılar geziniyordu.

Yattığım handan tahta bavulum aldırılmış ve Emniyet Otel'i denilen bir yerde, tek yataklı bir odaya yerleştirilmişim.

Sabahleyin iç çamaşırından elbise ayakkabıya kadar donatılmış ve kahvede, yeni kılıkla, kısmi siyasideki Şafi Mustafa ile karşılaşmışım. İmza defteri, yani ikamete memurun günlük attığı imza defteri masanın üzerinde idi. Toplam otuz günlük imza birden atıldı ve o küfürcü, eziyetçi memur, saygılı bir biçimde selam vererek kahveden çekip gitti.

Kızılbaşoğlu Yadigar güçlerin üstünde bir güçtü. Karar verdim onu araştırmaya.

Kahveye gelip gidenlerle kısa zamanda ilişki kurdum. Ekmek elden su gülden olduktan sonra, bir paket de Serkildoryan sigarası tütürdükten sonra, gündüz öğrendiklerimi gece kaleme alıyordum.

Yadigar altı yaşından itibaren Alevi olduğunu sokakta akranlarından yediği dayaklarla öğreniyor, söğüt dalından atı, söğütten yapılan düdüğü, çatal sapanı, misketleri ve oyuncak adına nesi varsa elinden alınıyor, kafası, burnu, parmakları dahi kırılıyor.

Ve o, onbir yaşında yılan dilli Sivas bıçağını dişleriyle istediği noktaya atmayı beceriyor. Silaha önünde kavuşuyor. Aslan pençesini andıran ellerini tokat atmakta ustalaştırıyor,

yüreğinde güçlüyü ezme, yoksulu tutma çeliğini döküyor ve onsekizinde Kızılbaşoğlu Yadigar olup çıkıyor.

Karakol basıp komser tokatlamak, zenginden alıp fukaraya dağıtmak, hapisten tahliye, askerden terhis, sürgünde olanlara yardım, dul, yetim, kimsesiz, dar gelirli kışık odun, kömür, kavurma, pekmez, örtünme ve giyinme gibi gereksinmelerinin karşılanması, Kızılbaşoğlu Yadigar'ın yaşam biçimi oluyor. Aleviliğin Sivas'ta Hz. Hüseyin'i kesiliyor.

Bir tek zayıfı var, genelevde bir dostunun oluşu.

Dostluğumuz ilerlediğinde, uzun söyleşiminde bunun da gizini anlattı, "bak dostum" dedi, "evlenmek de ilerde olabilir, fakat arkamda dul bir kadın ve yetim bir çocuk bırakmak istemediğim için bu eksikliğim var."

Haksızlığın bu kalkanı, Sivas'a ikinci sürgünlüğümde pisliğin çocukları tarafından yayılı paytonla giderken arkadan saldırıya uğrar ve baltalarla öldürülür. Baltayı sırtından çıkarır, birini yere devirir ama hastahaneye geç yetiştirilir ve Kızılbaşoğlu Yadigar kan kaybından ölür. Korktuğu başına gelir Yadigar'ın. Bir dul kadın ve yetim bir çocuk vardır geride.

Haramzadeler, Şafiler, Sünniler zil takar oynarken, Devlet Hastanesi Başhekimi, diğer Sivaslı aydınlar ve Alevisi-Sünnisi namuslu demokratlar cenaze töreninde İstasyon Caddesi'ni doldururlar. Bense en kenarda, yandan insan manzarasına bakmaktayım.

Şimdi sormalı kendine yirmi ikimilyon Alevi: Bu haysiyetsiz yaşamın en altında Aleviliğinizi unutarak mı yaşamak istersiniz, yoksul demokrasî mücadelesi vererek Aleviliğinizden övünç çıkarıp kimlik mi kazanmak istersiniz?

Unutmayın ki, Alevilik etbeni değildir, operasyonla alınmaz. Alevilik insanın Tanrı olma ve yaratma biçimidir. Yaratıcılar ise susarak değil haykırarak, savaşılar iktidara yürümek isterler. Demokrasi insan olanların iktidarındır.

Kızılbaşoğlu Yadigar'a saygılarımla... ●

FORMU (YA DA KOPYESİNİ) VE ABONELİK BEDELİNİ ÖDEDİĞİNİZİ BELİRTEN BELGENİN KOPYESİNİ KAVGA ADRESİNE POSTALAYINIZ.

Adı/Soyadı:

Abone bedeli 12 sayı 6 sayı

Sokak/no:

Yurtiçi: 80 000TL 40 000TL

Şehir:

İngiltere: 20 Sterlin 10 Sterlin

Ülke:

Almanya: 80 DM 40 DM

Posta kodu:

Fransa: 200 FF 100 FF

Telefon:

İsviçre: 65 SFr 32 SFr

İmza:

Amerika: 53 \$ 26 \$

Avustralya: 53 \$ 26 \$

Banka hav. Posta hav. Nakit

Tarih: / /1991

YURT İÇİ ABONELER İÇİN: YURT DIŞI ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:
Ordu Caddesi,
Dağarcık Sk. No:32/24,
Fatih, İstanbul.
Tel: (1)521 52 62

Yazışma adresi:
Avrupa Genel Temsilciliği:
Murtaza Dersimli,
P.O.Box 1822, Londra N1,
İngiltere.

Banka havalesi:
Yapı ve Kredi Bankası,
Aksaray Şb.
Genel Ajans,
Hesap No: 3549-3

Banka havalesi:
National Westminster Bank,
Hackney Amhurst Branch
20 Amhurst Rd. London E8 1JW
Hesap: KAVGA no:15189899